

Lukiot juomapakkausten palautuspisteiksi

1. Ongelma	1
2. Ratkaisu	1
3. Hyödyt	3
4. Mahdolliset haasteet	3

1. Ongelma

Lukioissa syntyy paljon pantillista pullo ja tölkki-jätettä opiskelijoilta. Opiskelijat käyvät koulupäivän aikana vähittäiskaupoissa ostamassa virvoitusjuomia ja ostavat niitä lukioissa olevista juoma-automaateista. Tässä aloitteessa tarkoitetaan juomapakkauksella pantillista- metallista tölkkejä tai muovista valmistettua pulloja. Nuorisovaltuutetun arvioiden mukaan 580 opiskelijan lukiossa syntyy viikoittain 150-200 juomapakkausta. Tämä tarkoittaa, että Espoon 14 lukiossa syntyy viikossa noin 2000 juomapakkausta eli 72 000 juomapakkausta lukukaudessa. Nämä ovat arvioita.

Lukioissa usein opiskelijakunnan hallitus hoitaa juomapakkausten kierrättämisen viemällä ne palautuspisteisiin. Toisissa lukioissa juomapakkausten kierrätys ei ole kenenkään vastuulla ja iso määrä pantillisista juomapakkauksista menee roskikseen.

Opiskelijakunnan hoitama panttipullojen kierrätys vie paljon aikaa ja työtä, koska ne pitää kerätä lukion kierrätysastioista ja kantaa palautuspisteeseen. Joillakin lukioilla lähin palautuspiste voi olla pitkän kantomatkan päässä. Toisinaan opiskelijat vievät itse juomapakkaukset palautuspisteisiin.

Juomapakkausten kierrätys on tärkeä tulon lähde opiskelijakunnille sekä niiden kierrätys on ympäristön kannalta tärkeää. Pantillisten juomapakkausten kierrätyksen avulla vähennetään neitseellisen öljyn käyttöä sekä hiilidioksidipäästöjä.

2. Ratkaisu

Hotellit, ravintolat ja kahvilat rekisteröityvät Palpalle palautuspisteeksi. yöntekijöiden ei tarvitse palauttaa pantillisia juomapakkauksia vähittäiskauppoihin, vaan ne tullaan keräämään suoraan toimipisteistä. Miksei siis kouluja voisi rekisteröidä palautuspisteiksi? Opiskelijakuntien ei tarvitsisi itse viedä pantillisia juomapakkauksia kauppaan, vaan ne haettaisiin suoraan lukioilta. Opiskelijakunta saisi Palpalla suoraan pankkitilille tilityksen juomapakkauksien panteista. Tämä parantaisi prosessin tehokkuutta, kun säästytään pullokuittien operoimiselta. Koko järjestelmän tehokkuus parantuisi ja juomapakkauksia menisi enemmän kierrätykseen.

Tämä aloite koskee vain Espoon lukioita. Pitkällä aikavälillä on myös arvioitava mahdollisuutta laajentaa järjestelmää Espoon muihin julkisiin palveluihin, mikäli järjestelmä osoittaa toimivan hyvin. Näitä julkisia palveluita olisivat esimerkiksi ylä-asteet, ammattikoulut, kirjastot ja nuorisotyön palvelut.

Suomen Palautuspakkaus Oy eli Palpa on voittoa tavoittelematon Suomen suurimman juomapakkausten palautusjärjestelmien ylläpitäjä. On kanssa olemassa muitakin palautusjärjestelmiä. Melkein kaikki lukioissa syntyvät juomapakkaus kuuluvat Palpan järjestelmän piiriin.

Nuorisovaltuutettu on selvittänyt mahdollisuutta rekisteröidä lukio palautuspisteeksi eikä sille nähdä estettä mikäli määrät ovat huomattavia. Aloitteen kohdassa 4 arvioidaan mahdollisia haasteita.

Tämä palautusjärjestelmä käytännössä toimisi seuraavasti:

1. Kaikissa Espoon lukioissa tulisi olla roskisten vieressä asianmukaiset kierrätysastiat, joihin opiskelijat voivat pistää juomapakkauksia.
2. Opiskelijat laittavat kaupasta ostamiaan juomapakkauksia kierrätysastioihin.
3. Lukioiden siivoojat keräävät juomapakkaukset kierrätysastioista ja vievät ne opiskelijakunnan huoneeseen tai muuhun tähän sopivaan tilaan lajiteltaviksi. Kierrätysastiat voisi esim. tyhjentää kerran viikossa.
4. Opiskelijakunnan jäsenet lajittelevat erikseen muovipullot ja metallitölkit. Lasipulloja tulee harvoin, joten niiden lajittelu tehdään oman harkinnan mukaan. Sen lisäksi pitää lajitella Palpa-järjestelmän ulkopuolelle olevat juomapakkaukset. Lajittelijat katsovat onko tölkipussissa tai pullossa Palpa-logoa tai Palpan mobiiliapplikaatiolla skannaavat viivakoodin. Lopuksi pullot ja tölkit laitetaan eri pusseihin, jotka suljetaan sinetillä. Sinetistä käy ilmi mistä palautuspisteestä eli lukiosta pussi on peräisin.
5. Sinetöidyt pussit tullaan hakemaan kouluilta ja toimitetaan Palpan kierrätyslaitokseen. Aloitteen kohdassa 4. on pohdittu miten logistiikka tulisi hoitaa.
6. Pantit tilitetään opiskelijakunnan pankkitilille ja käytetään lukioiden opiskelijakuntien toiminnan parantamiseen. Tuloista tulisi vähentää mahdolliset logistiikkakustannukset ja muut kustannukset.

Nuorisovaltuuston uuden toimielimen OPKH-pyöreän pöydän kokouksessa 14.2.2022 on esitelty tämä aloite ja opiskelijakuntien puheenjohtajat kannattivat sitä. Heidän mielestään aloitteen ongelma on olemassa ja tämä järjestelmä olisi hyvä ratkaisu siihen.

Nuorisovaltuusto ehdottaa, että jokaisessa Espoon lukion opiskelijakunnassa otetaan käyttöön tässä aloitteessa määritelty järjestelmä. Nuorisovaltuusto kuitenkin uskoo, että kaikki lukiot ottavat käyttöön tämän järjestelmän sen saatuaan hyvän vastaanoton OPKH-pyöreän pöydän kokouksessa.

3. Hyödyt

- Lisää tuloja opiskelijakunnille
- Hiilidioksidipäästöjen väheneminen
- Fossiilisten raaka-aineiden käyttö vähentyy
- Opiskelijakuntien ei tarvitse manuaalisesti palauttaa juomapakkauksia vähittäiskauppojen palautuspisteisiin
- Vähemmän käteisen ja pullokuittien kanssa operoimista

- Mahdollisesti juomapakkausten kierrättämisestä voisi ehkä saada enemmän tuloja, koska yleishyödyllisten toimijoiden ei tarvitse maksaa arvonlisäveroa

4. Mahdolliset haasteet

1. Y-tunnus

Palpa vaatii kaikilta palautuspisteiltä Y-tunnusta. Eli jokainen lukio tarvitsisi oman Y-tunnuksen aloitteen mukaisen järjestelmän toteuttamiseen. Tulisi selvittää onko mahdollista käyttää Espoon kaupungin Y-tunnusta 0101263-6 rekisteröitäessä montaa palautuspistettä. Jotkin opiskelijakunnat ovat rekisteröityneitä yhdistyksiä, joten he voivat hoitaa rekisteröinnin itse. Voi olla mahdollisesti parempi, että Espoon kaupunki hoitaa rekisteröinnin keskitetysti haasteen 2. Logistiikkatakaa.

2. Logistiikka

Hotellit, ravintolat ja kahvilat ulkoistavat logistiikan juomatoimittajille. Eli virvoitusjuomatoimittajat tulevat hakemaan juomapakkaukset toimipisteiltä ja vievät ne Palpan käsittelylaitokseen. Lukioitten tapauksessa iso osa opiskelijoista ostaa juomia vähittäiskaupasta, joten logistiikkaa ei voi ulkoistaa juomatoimittajille. Palauttajien tulee tällöin itse kuljettaa juomapakkaukset käsittelylaitokseen. Käytännössä Espoon kaupungin toimija voisi kerran kuukaudessa kerätä juomapakkaukset kaikista lukiosta ja viedä ne Palpan käsittelylaitokseen.

3. Palpa järjestelmän ulkopuoliset juomapakkaukset

Mikäli joillakin lukiolla on Lidl-kauppa lähellä, Palpan ulkopuolisten juomapakkausten osa saattaa olla merkittävästi suurempi. Tässä tapauksessa pitäisi lajitella Lidl-kaupan pullot erikseen ja opiskelijakunnan tulisi viedä pullot manuaalisesti Lidl-kauppaan.

Lisätietoja:

Veikka Silvekoski
Espoon nuorisovaltuuston hallituksen jäsen